

Л. А. КИСЕЛЬОВА*

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР
“РЕСТАВРАЦІЯ ДОКУМЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
АРХІВНОГО ФОНДУ”**

17–18 листопада 2011 р. Державною архівною службою України проведено науково-практичний семінар “Реставрація документів Національного архівного фонду”.

У семінарі взяли участь представники Державної архівної служби України, Державного центру збереження документів Національного архівного фонду, Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, Національного науково-дослідного реставраційного центру України, Центру консервації і реставрації Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Навчально-наукового центру “Інститут біології” Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, а також завідувачі лабораторій з реставрації документів та рестауратори центральних і галузевих державних архівів України, державних архівів областей та міста Києва. У семінарі взяло участь понад 70 учасників.

У центрі уваги були питання впровадження новітніх технологій в реставрації різних видів документів Національного архівного фонду, вибір реставраційних матеріалів, обладнання для реставрації та покращення фізичного стану архівних документів.

Відкрила семінар Голова Державної архівної служби України О. П. Гінзбург; звернувшись з вітальним словом до його учасників, вона наголосила на важливості реставрації архівних документів задля збереження документів Національного архівного фонду.

Про нормативно-методичне забезпечення та організацію роботи з реставрації й зберігання документів Національного архівного фонду у державних архівних установах йшлося у виступі заступника директора департаменту – начальника відділу зберігання та обліку документів Національного архівного фонду Державної архівної служби Л. А. Кисельової. Було підкреслено, що на замовлення Державної архівної служби з метою вдосконалення методичного забезпечення Українським

---

* *Кисельова Леся Анатоліївна* – заступник директора департаменту діловодства, формування, зберігання та обліку документів Національного архівного фонду – начальник відділу зберігання та обліку документів Національного архівного фонду Державної архівної служби України.

Семінар відкриває Голова Державної архівної служби України О. П. Гінзбург.

Учасники семінару.

науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства разом із Центром збереження документів НАФ впродовж 2011 р. розроблялися методичні рекомендації “Ремонт, реставрація, брошурування і опрацювання документів на паперовій основі”.

Також було зазначено, що з метою підвищення якості реставрації документів Національного архівного фонду та обміну досвідом роботи з реставрації протягом 2010–2011 рр. Державною архівною службою та Державним центром збереженості документів Національного архівного фонду проведено стажування реставраторів державних архівів України. У стажуванні, яке тривало два дні, брали участь реставратори 13 державних архівів. Програма стажування передбачала розгляд питань з консерваційно-реставраційного та брошурувально-палітурного оброблення документів, а також питання опрацювання неформатних справ та ремонт друкованих видань. Реставратори під час стажування відвідали Центральний державний історичний архів України, м. Київ, а також Центральний державний кінофотофоноархів України ім. Г. С. Пшеничного, де мали можливість ознайомитись із досвідом консерваційно-профілактичного оброблення аудіовізуальних документів архіву. Завершальним етапом цих результативних і корисних стажувань стало проведення науково-практичного семінару.

Сучасним технологіям та новим матеріалам для реставрації документів на паперових носіях була присвячена доповідь наукового співробітника відділу наукових технологій збереження фондів Центру консервації і реставрації Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського Л. П. Затоки. Зацікавлення учасників семінару викликали результати практичного використання різних видів паперу та клеїв, які пропонуються сучасним загальноєвропейським ринком реставраційних матеріалів.

Проблемам реставрації та консервації архівного фонду із застосуванням сучасних технологій був присвячений виступ завідувача науково-дослідного відділу реставрації стародруків, рукописів та документів Національного науково-дослідного реставраційного центру України Г. К. Горишняк.

Досвід роботи та перспективи розвитку реставрації у Державному центрі збереження документів Національного архівного фонду окреслила його директор А.М. Яценюк.

Міжнародному досвіду з впровадження новітніх технологій збереження та відновлення документальної спадщини був присвячений виступ заступника директора Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного Г. І. Божук. Жвавий інтерес учасників семінару викликав досвід Науково-дослідного інституту давніх рукописів імені Месропа Маштоца “Матенадаран”, на базі якого 24–28 жовтня 2011 р. у м. Єреван (Республіка Вірменія) було організо-

Завідувач науково-дослідного відділу реставрації творів графіки Г. С. Яценко проводить ознайомлення учасників семінару із досвідом роботи Національного науково-дослідного реставраційного центру України.

вано міжнародний семінар: “Образи пам’яті. Новітні технології збереження і відновлення рукописної та друкованої спадщини”.

Круглий стіл з обговорення досвіду реставрації документів Національного архівного фонду у державних архівах провела заступник Голови Державної архівної служби України О. В. Музичук. Учасники семінару ознайомились з планами Укрдержархіву щодо розробки Державної цільової програми впровадження сучасних засобів зберігання документів Національного архівного фонду на 2013–2017 рр. і висловили сподівання на позитивне вирішення проблем, що обговорювались на семінарі.

Своє бачення проблем реставрації документів Національного архівного фонду озвучила завідувач лабораторії мікрофільмування та реставрації документів Центрального державного історичного архіву України, м.Львів Н. Г. Демент’єва. Вона поділилася досвідом роботи з реставрації документів, підкреслила залежність фізичного стану документів від умов їхнього зберігання.

Досвідом Державного архіву Хмельницької області з відновлювальних робіт із постраждалими внаслідок пожежі у міському архіві Кам’янець-Подільського у 2003 р. документами НАФ поділилася провідний реставратор цього архіву Л. М. Журба. Завідувач відділу за-

безпечення фізичного стану документів Державного архіву Львівської області Г. М. Мельник розповіла про обладнання для реставрації документів, яким користується архів. Завідувач відділу фізико-хімічних та біологічних досліджень Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства О. П. Володіна доповіла про методичні напрацювання інституту.

У рамках засідань круглого столу було презентовано обладнання для реставрації та покращення фізичного стану архівних документів, а також обговорено питання підбору такого обладнання для архівних установ.

Другий день семінару передбачав практичну його частину. Учасники ознайомились із досвідом роботи цифрової інтермедієт-лабораторії компанії “Кінотур” щодо цифрової реставрації найдавнішого документа, що зберігається у фондах ЦДКФФА ім. Г. С. Пшеничного. Відбулося також ознайомлення із досвідом роботи з реставрації документів Національного науково-дослідного реставраційного центру України.

Після закінчення семінару відбулося його жваве обговорення і дискусія, під час якої кожен учасник мав змогу висловити власні міркування. Учасники семінару одностайно прийняли пропозицію щодо високої оцінки проведення семінару. В резолюції науково-практичного семінару зазначалось: зробити такі семінари регулярними; надати цим семінарам тематичного спрямування; публікувати виступи в окремих збірниках; перспективи розвитку реставраційної справи в архівній галузі закласти у проект Державної цільової програми впровадження сучасних засобів зберігання документів Національного архівного фонду на 2013–2017 роки.